

Kursrapport för grundkursen processrätt, 15/18 hp

Kursansvarig: Magnus Gulliksson

Period: VT 2025

Kurskod: JU212L och JU312K

Denna kursrapport är författad utan hjälp av AI-verktyg.

1 Allmänt om kursen

Kursen utgör en obligatorisk del på juristprogrammets termin 5 (JU212L) samt del i kompletteringsutbildningen för studenter med utländsk juristexamen (JU312K).

2 Förändringar och bibehållanden sedan förra kurstillfället

Till VT 2025 har seminarierna omarbetats; bl.a. har korsreferenser mellan seminarierna tagits bort för att underlätta förberedelserna. Ett nytt seminarium om rättegångskostnader och konkurs har tillskapats. Vissa justeringar gjorts av material och mängden seminarieuppgifter. Schemaläggningen har också setts över.

Rättegångsspelen har setts över; bl.a. har ett nytt scenario i tvistemålsspelet tagits fram i syfte att i ännu högre grad rikta fokus mot processuella problem och aspekter. Fr.o.m. VT 2025 kommer studenterna att i viss utsträckning kunna välja roller. Detta innebär att de som ser nyttan och värdet med en aktiv roll i rättegångsspelet i högre utsträckning än tidigare kan välja en sådan roll. Kravet på deltagande som åhörare vid det rättegångsspel där studenten inte har en aktiv roll, har slopats. Detta innebär att varje halvgrupp genomför ett rättegångsspel i antingen brottmål eller tvistemål. Därmed sänks också det obligatoriska närvarokravet totalt sett. Något system med poäng för rättegångsspelet som kan sammanläggas med tentamens- och duggaresultatet kommer inte att införas, vilket bl.a. sammanhänger med att rektors beslutade regler för examination inte tillåter detta; se kursrapporten för HT 2024.

Juridiska institutionen

Delar av den kritik som riktats mot duggan har lett till förändringar VT 2025. Duggan har så långt det är möjligt schemalagts så att den inte ska krocka med andra tunga moment på kursen. Samtidigt finns begränsningar av vad som är möjligt – ytterst anger tentamensservice när duggan (och tentan) kan förläggas. Duggans omfattning har dragits ner från tolv till åtta frågor, samtidigt som systemet med minuspoäng för felaktiga svar har tagits bort. Varje duggafråga har fr.o.m. VT 2025 endast ett svar. En exempelfråga publiceras numera i informationen om duggan som finns tillgänglig på kursens lärplattform.

3 Bedömning av kursen utifrån enkätsvaren

3.1 Allmänt om bedömningen av enkätsvaren

Antal svar uppgick till 43 st. vilket innebär en svarsfrekvens på 14,88 %. Eftersom respondenterna inte har valts ut slumpmässigt och svarsfrekvensen i förhållande till totala antalet kursdeltagare är relativt lågt, måste slutsatser utifrån de kvantitativa skattningarna i svaren göras med mycket stor försiktighet. Även om en viss fråga skulle besvaras på ett entydigt sätt av en överväldigande majoritet av respondenterna, går det inte att dra några säkra slutsatser om uppfattningen hos hela populationen av kursdeltagare. I avsaknad av slumpurval blir därför utsagor som ”många studenter anser” eller ”de flesta studenter anser” direkt missvisande. Med detta sagt kan emellertid en kvalitativ bedömning göras; går flera svar – oavsett om det är fråga om kvantitativa graderingar eller fritextsvar – i samma riktning kan det finnas anledning att närmare analysera dessa.¹ Likaså kan förändringar över tid – d.v.s. vid jämförelse av kursenkäter från olika kursomgångar – i vissa fall ge värdefull information.

Frågorna 1 – 8 är obligatoriska och får därmed varken uteslutas eller modifieras. Tyvärr har flera av dessa frågor mycket breda både fråge- och svarsteman. Detta bidrar till att bedömningen av de kvantitativa skattningarna på vissa frågor blir svårtolkade och får i bästa fall betraktas som en indikation på ett komplext (sammansatt) mått och inget annat.

¹ Beträffande uppfattningen att fokus för kursvärderingar bör ligga på kvalitativa snarare än kvantitativa mått, se t.ex. Wang & Williamson, Course evaluation scores: valid measures for teaching effectiveness or rewards for lenient grading? s. 312 f., Higher Education Vol. 27 nr. 3 2022 s. 297–318.

Svaren, förutom fritextsvaren redovisas i bilagan. De kvantitativa skattningarna har bedömts tillsammans med de i förekommande fall lämnade fritextsvaren, eftersom fritextsvaren utgör tolkningskontext för de kvantitativa skattningarna och omvänt. Nedan följer en kommenterad sammanställning av dessa svar. Enkätsvaren för frågorna 15 och 16 utgör fritextsvar i sin helhet och behandlas i avsnitt 4. Beträffande de frågor som tar sikte på enskilda undervisningsmoment, analyseras och bedöms dessa nedan, tillsammans med en redogörelse för planerade förändringar till HT 2025. De frågor som tar sikte på mer övergripande aspekter behandlas mer ingående i avsnitt 4 nedan.

3.2 Nöjdheten med kursen överlag (fråga 1)

Ifråga om nöjdheten² föreligger i jämförelse med HT 2024 en förbättring. Det är omöjligt att avgöra vilken eller vilka faktorer som kan förklara utfallet, inklusive statistiska felkällor. En möjlig förklaring kan vara de justeringar som gjorts inför kurstillfället VT 2025 och som beskrivits i avsnitt 2 ovan.

3.3 Ämnesinnehållets relevans (fråga 2)

När det kommer till respondenternas uppfattning om kursens ämnesinnehåll varit relevant för att uppnå de förväntade studieresultaten (fråga 2), är andelen missnöjda (grad 1 och 2) och nöjda (grad 4 och 5) ungefär detsamma som föregående termin.

3.4 Undervisningens upplevda relevans för de förväntade studieresultaten (fråga 3)

I förhållande till frågan i vilken utsträckning undervisningen givit goda förutsättningar för att uppnå de förväntade studieresultaten, har andelen som instämmer (4 och 5) ökat, och andelen som inte instämmer (grad 1 och 2) minskat.

² Vad som närmare bestämt ska fångas med fråga 1 om nöjdheten överlag med kursen är oklart. Diametralt motsatta och motverkande parametrar kan fångas med frågan, där vissa inte alls svarar mot uppställda kursmål.

3.5 Examination av förväntade studieresultat (fråga 4)

Beträffande den utsträckning som examinationen prövade hur väl de förväntade studieresultaten uppnåts (fråga 4), ser fördelningen mellan de som instämmer och inte instämmer i stort sett densamma ut som för HT 2024, med den förändringen att andelen som lagt sig på extrempunkterna (grad 1 respektive grad 5) ökat något.

3.5.1 *Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång*

Formerna för examinationen på kursen skall anges i kursplanen. Förändringar av vilka examinationsmoment som ingår på kursen kräver med andra ord att kursplanen förändras genom beslut av juridiska fakultetens utbildningsutskott, som i vissa fall kan delegera beslutet till prefekten. Begäran om förändringar av kursplanen måste ske med minst ett års framförhållning. Omregistrerade studenter har rätt att under två års tid från förstagsregistreringen examineras enligt de former som angavs i kursplanen som var gällande vid tillfället för förstagsregistreringen. Förändringar av examinationsalternativ för salstentamen kräver också enligt institutionens hittillsvarande policy att omregistrerade studenter under en tvåårig övergångsperiod har rätt att examineras enligt det examinationsalternativ som gällde vid förstagsregistreringen. Detta innebär att förändringar av vilka moment som examineras kursen och delvis också hur examinationen genomförs, inte bör genomföras utan noggranna överväganden och konsekvensbedömningar. Den mer detaljerade utformningen av examinationsmomenten kan bli föremål för revision mellan kurstillfällena, men även här bör viss restriktivitet råda.

Det finns anledning att utveckla utformningen av examinationen, men detta bör så långt möjligt ske i dialog med representanter för övriga kurser. Exempelvis behöver examinationen samordnas över kurserna så att inte endast kunskapsåtergivande prövas, utan också examination av förmågan till (kvalificerat) juridisk analys, argumentation och tänkande. Utveckling av examinationsformerna är mödosam och kräver tid om den ska göras genomtänkt, något institutionen bör uppmuntra. Detta skulle vara till gagn för studenterna och utbildningens kvalitet.

3.6 Nedlagd studietid (fråga 5)

Ifråga om nedlagt genomsnittlig studietid per vecka (fråga 5), skiljer sig egenrapporteringen inte mycket åt från HT 2024.

3.7 Föreläsningarna (fråga 6)

3.7.1 Enkätsvaren

Jämfört med HT 2024 har respondenterna VT 2025 angivit likartade omdömen, med en liten dragning åt högre omdömen. I fritextsvaren ges såväl ris som ros. Flera respondenter framhåller att föreläsningarna på plats är bättre än de som ges i zoom eller är förinspelade; andra framhåller att de förinspelade föreläsningarna (som inte givits i zoom) är bra. Vissa föreläsningar framhålls som särskilt givande. Några respondenter lyfter fram praktikerföreläsningar som värdefulla. Flera respondenter anger att antalet förinspelade föreläsningar är för många och att dessa också är för långa.

Någon respondent anmärker på metodföreläsningen och menar att denna inte använder sig av ”relevant akademisk begreppsapparat”. Samma respondent beklagar att det odlas en personkult i ämnet genom att vissa processrättsliga namn nämns i förbigående istället för att presentera olika processrättsliga perspektiv. En annan respondent efterlyser bättre struktur och tydlighet i vissa föreläsningar.

3.7.2 *Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång*

Det finns fortfarande ett behov av att se över föreläsningarna, som inte omfattades av kursomläggningen HT 2024. Utrymmet för att göra detta på ett systematiskt sätt är begränsat, givet bemanningssituationen i ämnet och nu gällande timramar. Tillsvidare kommer det att bli fråga om punktvisa insatser och successiva förändringar. Behovet att utmana studenternas många gånger vaga metodförståelse är stort, vilket framgår tydligt såväl i undervisning som av enkätsvaren. Härvidlag utgör metodföreläsningen endast en droppe i havet, och dess syfte verkar ibland framstå som oklart hos respondenterna.

3.8 Seminarierna (fråga 7)

3.8.1 Enkätsvaren

Jämfört med HT 2024 har andelen av respondenterna som givit omdömet ”mycket bra” eller strax därunder ökat från strax över 48% till strax under 62%. Fritextsvaren är i hög grad inriktade på lärarens roll vid seminarierna. Några respondenter är nöjda med seminarielärarnas insatser, andra menar att läraren inte förklarat i tillräcklig utsträckning, har fokuserat på ”fel” aspekter eller har ”fel” attityd. Flera respondenter anger att seminarierna var givande och lärorika, samtidigt som kritik riktas mot seminariematerialet, som uppfattats vara för omfattande eller i alltför hög grad inriktad på detaljer.

3.8.2 Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång

Inför VT 2025 har seminarierna omarbetats; bl.a. har korsreferenser mellan seminarierna tagits bort för att underlätta förberedelserna. Ett nytt seminarium om rättegångskostnader och konkurs har tillskapats. Mot bakgrund av det fokus i enkätsvaren som riktas mot lärarens agerande under seminarierna, kan det finnas anledning att lyfta frågan med studenterna om vilka förväntningar de kan ha på seminarieundervisningen och *studenternas roll* i utbildningen. Uppgiften att åstadkomma en sådan diskussion sammanhänger i hög grad med vilken lärandekultur som präglar utbildningen, lärare och studenter, och är därför något som kursen i processrätt inte på egen hand kan bära. Kursen tar redan ett stort ansvar för att utmana och träna studenterna i såväl metod och rättsligt *tänkande* som i att anamma ett akademiskt förhållningssätt till studierna. Kursledningen tror inte att det är möjligt att komma så mycket längre med mindre än att ett samlat grepp tas om utbildningen och den kultur som sätts under programmet, inte bara i utformningen av enskilda kurser, utan genom de signaler som skickas på olika sätt (dispens, gruppvalsmöjligheter, acceptans för sidosysslor, etc). Ytterst är detta en kvalitetsfråga.

Till VT 2025 har vissa justeringar gjorts av material och mängden seminarieuppgifter. Schemaläggningen har också setts över.

3.9 Rättegångsspelen (fråga 8)

3.9.1 Enkätsvaren

En överväldigande majoritet av respondenterna (81%) skattar rättegångsspelen med 4 eller 5 (mycket bra), vilket är högre än HT 2024. Flera respondenter anger att rättegångsspelen är roliga och givande, samtidigt som de tar mycket tid i anspråk och att arbetsfördelningen mellan studenter är ojämn.

En synpunkt som återkommit i svaren till tidigare kursenkäter, är att rättegångsspelen borde ge poäng som kan sammanläggas med tentaresultatet. Därvidlag utgör svaren till denna enkät inget undantag.

3.9.2 Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång

Att olika roller innebär olika stora arbetsinsatser är något som varit känt länge. Nytt inför VT 2025 har varit att studenterna kan välja roller. Kravet på att delta som åhörare vid det rättegångsspel där studenten inte har en aktiv roll har slopats. Detta innebär att varje halvgrupp genomför ett rättegångsspel i antingen brottmål eller tvistemål. Därmed sänks också det obligatoriska närvarokravet totalt sett. Något system med poäng för rättegångsspelet som kan sammanläggas med tentamens- och duggaresultatet kommer inte att införas (se nedan). Tvistemålsspelet har omarbetats, och innefattade VT 2025 materiellt sett frågor om utomobligatoriskt skadestånd, i syfte att omfokusera arbetsinsatsen mot de processuella frågorna och problemen.

Önskemålet att ge poäng för rättegångsspelen som sedan sammanräknas med dugga- och tentaresultat är svårt att tillmötesgå, av flera skäl. Arbetet med flera av de aktiva rollerna (ombud, åklagare, försvarare och domare) sker i mindre grupp. Enligt avsnitt 2.2.5 i av rektor beslutade *Regler för utbildning och examination på grundnivå och avancerad nivå*,³ följer att muntliga och skriftliga gruppexaminationer ska ske på sådant sätt som möjliggör bedömning varje enskild students prestation. Det är inte sällan svårt att från skriftliga handlingar och muntliga prestationer under rättegångsspelet få ett transparent bedömningsunderlag i syfte att avgöra vilka prestationer som ska tillgodoräknas varje enskild student. I vilken utsträckning ska t.ex. rättsens ordförande

³ I rektors regler, beslutade så sent som 23 januari 2025, görs ingen distinktion mellan examination som avser graderade betyg eller för moment som innefattar endast godkänt/underkänt. Avsnitt 2.2.5 är dock skilt från påföljande avsnitt 2.2.6 som rubriceras "Kursobligatorier". Det får därmed antas att kraven som uppställs i avsnitt 2.2.5 beträffande gruppexamination avser de fall då examinationen avser att påverka det graderade betyget där behovet av distinktioner mellan gruppmedlemmars prestationer är mer påtagligt, och inte moment som har karaktären av obligatorium.

bedömas i förhållande till rättens ledamöter som (tyst) via dator sufflerar eller uppmärksammar denne på tillfällena då det är läge att materiellt processleda? Hur skapas underlag för att bedöma åklagarnas och ombudens arbete som inte syns under huvudförhandlingen? Hur bedöms rättens ordförande om parternas processföring är så skicklig att inga ingripanden behövs? Etc.

Därtill kan läggas utmaningen att formulera adekvata bedömningskriterier för de olika rollerna, som givetvis måste anknyta till lärandemålen för kursen och inget annat. Det kan t.ex. inte bli fråga om att bedöma rena skådespelarprestationer eller rolltolkningar, hur mycket detta – väl utfört – än bidrar till att levandegöra rättegångsspelet. Att vissa roller tarvar mer arbete än andra är också något som är svårt eller t.o.m. omöjligt att hantera i poänghänseende. För att skapa en rättvis grund för poängsättning, skulle alltså samtliga studenter ges roller – eventuellt i flera olika rättegångsspel – med samma grad av krav på aktivitet och förberedelser. Detta är inte möjligt med nuvarande resursramar.

.

3.10 Rättegångsbesök och rättegångsrapport (fråga 9)

3.10.1 Enkätsvaren

Momentet infördes HT 2024. Erfarenheterna och studentsynpunkter från den kursomgången ledde till vissa förändringar inför VT 2025. Bland annat krävs numera endast besök vid antingen en huvudförhandling i tvistemål eller brottmål. Omfattningen av rapporten skars också ner. En klar majoritet (61,9%) av respondenterna ger momentet höga omdömen (4 eller 5 på den femgradiga skalan). Detta kan jämföras med 54,2% HT 2024. Av fritextsvaren framgår att många respondenter tycker inslaget med rättegångsbesök varit bra, men att momentet borde ligga senare på kursen. Någon respondent menar att momentet varit ännu mer lärorikt om det krävts besök vid huvudförhandlingar i såväl brottmål som tvistemål, som sedan jämfördes i rättegångsrapporten. Några respondenter menar att momentet inte ger särskilt mycket, eller att författandet av rättegångsrapporten i grupp medför utmaningar beroende på gruppens sammansättning. Någon respondent framhåller att rättegångsbesök och rättegångsbesök *eller* rättegångsspel räcker som praktiskt inslag.

3.10.2 Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång

Rättegångsbesöket ger studenterna en möjlighet att få en värdefull inblick i hur processrätten kan ta sig uttryck i verkliga processer, dels en överblick över hur huvudförhandlingens olika moment ter sig i praktiken. Verkligheten överträffar

dessutom ofta dikten; inte sällan kan olika intressanta incidenter uppstå under en rättegång som måste hanteras av processsubjekten. Dessa kan leda till värdefulla tillfällen för processrättslig förkovring och reflektion. Någon garanti för att sådana händelser inträffar under varje rättegångsbesök kan givetvis inte lämnas. En av poängerna med rättegångsbesöken är att studenterna tillåts styra över vad de möter – en huvudförhandling i ett mål om ringa narkotikabrott kommer gestalta sig annorlunda än ett FT-mål. Behållningen av ett rättegångsbesök och författande av rättegångsrapport skiljer sig åt, beroende på om momentet ligger tidigt eller senare på kursen. Den tidiga placering på kursen som momentet för närvarande har, innebär att studenterna inte har utvecklat sin processuella förståelse särskilt långt. Detta innebär att processuella subtiliteter kan gå dem förbi. Å andra sidan kan ett rättegångsbesök och efterföljande författande av rättegångsrapport tidigt på kursen medföra att studenterna får en övergripande förståelse för processens beståndsdelar och gång, samt kanske också synliggöra (felaktiga) förutfattade meningar om processen eller kunskapsluckor. Detta gäller allra helst som återkopplingen kommer tidigare, än om rättegångsbesöket låg sent på kursen. Någon förändring är inte planerad för närvarande, särskilt som alternativa sätt att redovisa rättegångsbesöket kräver ändring av kursplanen (med mycket god framförhållning) och därtill sannolikt större timram för kursen.

3.11 Processrättskliniken (fråga 10)

3.11.1 Enkätsvaren

Av respondenterna svarar en majoritet (54,8%) att de inte besökt processrättskliniken. Av återstoden, d.v.s. de som får antas ha besökt kliniken, svarar en majoritet att processrättskliniken utgjorde ett värdefullt inslag på kursen (26% har angivit grad 4 eller 5 på den femgradiga skalan, medan knappt 10% angivit 1 eller 2). Några respondenter anger att de inte närvarat vid kliniken då de uppfattat kraven för att ställa frågor som höga och att alltså ribban var för hög.

3.11.2 Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång

Processrättskliniken utgör ett komplement till övrig undervisning. Det framstår dock av vissa enkätsvar att döma – trots information i olika sammanhang och möjligheter att ställa frågor om kliniken – att klinikens syfte inte tillräckligt har framgått. Universitetsstudier förutsätter eget ansvar: Utbildning är inte en envägs kommunikation från lärare till student. Kliniken ska inte vara ett tillfälle där man som student dyker upp och lyssnar på vad andra har att säga, för att anteckna ”korrekt svar” (en alltför vanlig ”strategi”). Istället är det en möjlighet för den som inte har förstått någon passage i kurslitteraturen, i något rättsfall eller vid ett tidigare seminarium att få tillfälle att

diskutera detta. Det krävs en *egen ansträngning då det kommer till att formulera vad studenten själv inte förstår* – detta är grunden i en metakognitiv hållning till sina studier. Det duger inte att på universitetsnivå be läraren ”förklara forumreglerna” eller komma med någon dylik allmän begäran. En egen ansträngning borde alltid kunna leda till en någorlunda preciserad fråga. Med detta sagt finns det ändå skäl att bli – om möjligt – ännu tydligare med vad studenterna kan förvänta av kliniken och vad lärarna kan förvänta sig av studenterna, d.v.s. vad studentrollen innebär. Processrättskliniken kommer att bestå under HT 2025.

3.12 Nyttan av kurslitteraturen (fråga 11)

3.12.1 Enkätsvaren

En majoritet av respondenterna (59,5%) har angivit att de i hög utsträckning har haft användning av kurslitteraturen (grad 4 och 5 i enkätsvaren). Samtidigt framträder en tudelad bild i fritextsvaren. Å ena sidan framhålls rättegångsserien som bra och utförlig, å andra sidan menar flera respondenter att *Rättegång* är ”rörig” och svårt att navigera i, till följd av bristande struktur. Någon respondent framhåller att kurslitteraturen framstår som ett lapptäcke, med för många (författande) kockar.

3.12.2 Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång

Enkätsvaren speglar väl kritiken från tidigare kursomgångar. Rättegångsserien har använts som kurslitteratur för grundkursen i processrätt under mycket lång tid, inte bara vid SU utan också vid andra lärosäten. Det finns i dagsläget inget fullgott alternativ som erbjuder samma bredd och djup, med regelbundna uppdateringar i nya upplagor. Med detta sagt, dras *Rättegång* med långa ledtider. Ibland kan ett decennium eller mer förflöta mellan två upplagor av samma häfte. Till viss del mildras detta av de supplement som publiceras med kortare intervaller, och som är ägnade att uppdatera samtliga av häftena I – V.

Reflektionen från föregående kursrapport (HT 2024) tål att upprepas: ”Utmaningen att hålla kurslitteraturen uppdaterad – särskilt i de delar som är deskriptiva och rör sig på en ytnivå – illustrerar dock på ett föredömligt sätt vådan av att låta juristutbildning i allt för hög utsträckning vara inriktad på en snäv förståelse av ”gällande rätt”, om med detta primärt avses hur regelverket ytligt sätt ser ut vid ett visst givet tillfälle. Såväl vid examen som senare i juristkarriären kommer vissa regler och bestämmelser som tidigare studerats att vara ersatta eller överspelade. Värdet av utbildningen ligger i träningen i förmågan att studera, tolka, tänka och i övrigt agera på ett rättsligt adekvat sätt. Denna förmåga är inte alltigenom generisk, utan kan ha tydliga ämnesspecifika drag.

Kurslitteraturen (och för den delen även rättskällorna i övrigt) måste studeras med en sådan blick och förståelse. Denna insikt har visat sig vara pedagogiskt svår att förmedla.

Utrymmet att påverka kurslitteraturens utformning är begränsat. Givet universitetslärares villkor för undervisning respektive läromedelsproduktion, är det inte realistiskt att förvänta sig något alternativ till *Rättegång* under överskådlig tid. Vad som skulle kunna underlätta studenternas närmande till och orientering i kurslitteraturen, är en föreläsning om kurslitteraturens uppbyggnad och hur denna hänger samman med rättegångsbalkens struktur. En sådan föreläsning skulle med fördel kunna vara inspelad och förmodligen kunna tillhandahålla några nycklar för att förstå varför t.ex. civilprocessen inte behandlas separat från brottmålsprocessen. Något utrymme att skapa en sådan föreläsning har inte funnits inför VT 2025.”

3.13 Basgruppsarbetet (fråga 12)

3.13.1 Enkätsvaren

På frågan om basgruppsarbetet har bidragit till lärandet på ett positivt sätt, anger en majoritet av respondenterna (62,5%) att detta är fallet i hög utsträckning, eller strax därunder (grad 4 och 5 på den femgradiga bedömningsskalan). Andelen är högre än HT 2024. Liksom i tidigare kursenkät HT 2024, verkar erfarenheten av basgruppsarbetet i hög grad bero på gruppens sammansättning (och alltså på slumpen).

3.13.2 Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång

Samma bedömning görs nu som efter HT 2024: ”Kursens pedagogik bygger på att studenterna arbetar i basgrupper. Detta kopplar på ett tydligt sätt an till ett av högskoleförordningens uppställda mål för juristexamen, nämligen att studenterna skall kunna ”visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt”.⁴ Basgruppsmodellen tränar studenternas förmåga till ett sådant förhållningssätt, bl.a. genom att synliggöra såväl brister som styrkor som följer av att behöva arbeta i grupp och ta kollektivt ansvar för arbetsuppgifter, något som är ofrånkomligt i dagens praktiska rättsliv.

Självfallet kan det finnas olika *uttalade* preferenser för olika sätt att lära sig – s.k. lärstilar. Det är emellertid långt ifrån klart att en uttalad, egen preferens för ett visst sätt

⁴ Mål för juristexamen, bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100).

att bedriva högre studier också innebär att det är det bästa sättet.⁵ Här visar sig också en av de fundamentala begränsningarna i självskattningar som exempelvis kursenkäter. Lärande genom samarbete sker inte endast genom att ta hjälp av andra då man själv kör fast; det sker ett många gånger omedvetet lärande när den som hjälper och förklarar tvingas artikulera, förenkla, förklara ett begrepp, en fråga, en problematik, etc.

Arbetet i basgrupper skulle förmodligen fungera ännu bättre på kursen om basgruppsmodellen genomfördes enhetligt på hela utbildningen. Detta skulle emellertid kräva en genomarbetad och förankrad samsyn i åtminstone vissa centrala pedagogiska och didaktiska frågor över kurs- och ämnesgränserna.⁶ Det är dock en omfattande och grannliga uppgift att arbeta fram en sådan samsyn, vilket självfallet inte ryms inom det möjliga sfär för en enskild kurs. Avsaknaden av en samsyn på basgruppspedagogiken och dess utformning till trots, kommer basgruppsmodellen att bibehållas och utvecklas på kursen.”

Den pedagogiska policy som lärarlaget antagit för grundkursen bygger på att studenterna indelas och arbetar i basgrupper. Denna ordning ligger fast och bör utvecklas.

3.14 Kursens upplevda svårighetsgrad i förhållande till tidigare kurser (fråga 13)

3.14.1 Enkätsvaren

En överväldigande majoritet av respondenterna (83,3%) anger att kursens svårighetsgrad är högre eller mycket högre (grad 4 eller 5) än tidigare kurser på programmet. Detta ligger i linje med nivån HT 2024. Det finns några genomgående teman i fritextsvaren som är särskilt värda att lyfta fram. Flera respondenter framhåller att ämnet är intressant, men att detta delvis förtas av en alltför betungande arbetsbörda. Ämnets omfattning i kombination med den ringa tid som står till förfogande för kursen är något flera respondenter anser bidrar till att kursen blir tyngre och svårare än kurser som ligger tidigare under utbildningen. Några respondenter är kritiska mot kursens

⁵ Pashler, H., McDaniel, M., Rohrer, D., & Bjork, R. (2009). Learning Styles: Concepts and Evidence. *Psychological Science in the Public Interest*, 9(3), 105-119, s. 112 och 117.

⁶ En sådan samlad pedagogisk policy skulle också kunna ligga till grund för hur andra undervisnings- och examinationsmoment utformades (t.ex. examinationsalternativ på de obligatoriska kurserna), och skulle vara till gagn för hela utbildningen.

struktur. Kursupplägget med många obligatoriska moment är en annan bidragande faktor som tas upp i flera enkätsvar. Att processrätten innebär en annan form av juridiskt tänkande än vad som hittills varit bekant är ytterligare en faktor som tas upp i fritextsvaren. Någon respondent uttrycker uppskattning för att kursen ställer högre krav på studenterna än tidigare kurser på utbildningen.

3.14.2 Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång

Med en tilltagande progression på juristutbildningen bör varje kurs uppfattas som svårare än föregående. Samtidigt är det nog önskvärt att varje kurs uppfattas som svårare än de tidigare; något annat skulle ge anledning att ifrågasätta om graden av progression i utbildningen är tillräcklig.

Flera åtgärder i syfte att finna en rimlig arbetsbelastning har vidtagits till VT 2025; vissa har redan berörts ovan och andra diskuteras i följande (del)avsnitt. Det måste samtidigt understrykas att kritiken mot att kursen är svårare än tidigare kursen på utbildningen redan förekom innan kursomläggningen HT 2024. I kursenkäten VT 2024 angav 82,3% av respondenterna att kursen är svårare eller mycket svårare (grad 4 eller 5) än tidigare kurser på programmet. Nyssnämnda siffror ligger alltså i linje med dem för såväl HT 2024 som VT 2025.

Synpunkten att kursen kräver större arbetsinsatser än tidigare kurser är heller inte ny. Mot bakgrund av att upplägget med seminarier och obligatorier inte sticker ut vid en jämförelse med grundkurser i processrätt vid andra lärosäten, blir det svårt att värdera om kritiken är rättvisande i förhållande till tidigare kurser på programmet, eller om dessa kräver betydligt mindre arbetsinsatser från studenterna på det sätt som flera respondenter hävdar. Skillnaden i karaktäristika mellan processrätten och de materiella ämnen som studenterna mött tidigare på utbildningen kan också vara en förklaring, vilket flera fritextsvar antyder.

Det skulle krävas en jämförande undersökning av samtliga tidigare kurser på utbildningen för att bekräfta eller vederlägga skillnaden, något som inte ryms inom ramen för kursledningsansvaret för en enskild kurs. Vad som utgör rimliga krav för heltidsstudier på universitetsnivå är för övrigt något som också borde genomlysas och bli föremål för samsyn över kursgränserna, en uppgift som dock faller på institutionens ansvariga organ för utbildningen (som helhet).

3.15 Kursens undervisningsupplägg i förhållande till tidigare kurser (fråga 14)

3.15.1 Enkätsvaren

Inga fritextsvar finns. Den kvantitativa skattningen ligger nära en normalfördelning, med en viss dragning (45,3%) åt uppfattningen att kursen avviker eller avviker mycket (grad 4 och 5) från tidigare kurser.

3.15.2 Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång

Utan en systematisk genomgång av upplägget av kurser som ligger tidigare på utbildningen, är det svårt att bedöma vad som inneburit att undervisningsupplägget för processrättskursen skiljer ut sig något. Det finns heller inget egenvärde i att alla kurser ska se likadana ut, särskilt som ämnenas karaktär och tradition kan skilja sig åt.

4 Övergripande analys och bedömning av kursens genomförande

4.1 Allmänt

I föreliggande avsnitt 4 diskuteras kursens genomförande på ett övergripande plan, dock med visst fokus på examination och obligatorier, samt i ljuset av de förbättringsförslag som tas upp i enkätsvaren till fråga 16. Övriga förbättringsförslag har diskuterats ovan under behandlingen av frågorna om specifika undervisningsmoment och obligatorier. Många av de övergripande observationer och reflektioner som gjordes efter kursvärderingen HT 2024 har fortfarande giltighet, varför de återkommer nedan.

Som framgår av den inom ämnet framtagna pedagogiska policyn, utgör seminarierna stomme i kursen och ska prioriteras. Seminarieriet har efter kursomläggningen HT 2024 en tydligare röd tråd och progression. Respondenterna verkar också överlag nöjda med seminarierna. Utifrån enkätsvaren och erfarenheterna av seminarieundervisningen står det emellertid klart att alltför många studenter halvvägs in i utbildningen har en ganska vag uppfattning om vilken funktion seminarierna är ägnade att fylla och vad studentens egen roll är vid seminarierna. Från kursledningens sida är det fortsatt utmanande att få en rättvis bild av vilka förväntningar som ställs på studenterna under utbildningen. *Det går inte att helt frigöra sig från intrycket att råder en bristande*

samsyn om vilka krav som är rimliga att ställa på heltidsstuderande studenter, vad ett seminarium innebär och hur det skiljer sig från skolundervisning. I brist på samordning mellan kurserna är det dock omöjligt att säga hur det förhåller sig med den saken. Under alla omständigheter framstår det dock som angeläget att utbildningen i högre grad än idag träna studenterna i förmågan att förhålla sig metakognitivt till sitt eget lärande, för att på så vis bli medvetna om studentrollen och vilka faktorer som påverkar det egna lärandet, inte minst inför, under och efter ett seminarium.

4.2 Kursens styrkor (fråga 15)

4.2.1 Enkätsvaren

Lärarnas engagemang och kunskap, seminarierna och ett intresseväckande ämne i sig lyfts särskilt fram som kursens styrkor. Detta ligger i linje med enkätsvaren från tidigare kursomgångar. Några respondenter framhåller duggan som ett bra incitament till att komma igång med studierna på kursen. Andra framhåller rättegångsspelen och processrättskliniken som bra inslag på kursen.

4.2.2 Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång

De allmänna observationerna efter kursomgången HT 2024 tål att upprepas: ”De i enkätsvaren angivna styrkorna hos kursen kan inte tas för givna; något utrymme att vila på gamla lagrar finns inte. Istället måste förutsättningarna för kursens styrkor vårdas och utvecklas. Lärarnas engagemang och kunskap är ingen konstant, utan beror på möjligheterna till förkovran och balansen mellan administration, egen forskning och undervisning. Härvidlag finns ett stort utrymme att utveckla lärarlagstanken, t.ex. vad beträffar såväl fördelning av, som samtal om kursutveckling, pedagogik, examination, m.m. En jämn fördelning av undervisningsmoment, kursutveckling, examination och administration inom lärarlaget bidrar till en hållbar arbetsbelastning och ett robust lärarlag med kollegor som kan stötta varandra och hjälpa nya och juniora kollegor att introduceras i ämnet och undervisningen. En sådan jämn fördelning och en utifrån kursens och pedagogiska behov utformad bemanning och schemaläggning av olika moment skapar också bättre förutsättningar för meningsfulla samtal som leder till konkreta utvecklingsinsatser på kursen. Här spelar ett flertal faktorer in som kursen och ämnet inte råder över, t.ex. tidsriktlinjer för undervisningen och administrativa pålagor.

Vad beträffar seminarier och rättegångsspel behöver dessa utvecklas och roteras. Detta kräver kontinuerliga insatser från hela lärarlaget. En utmaning i sammanhanget är det

vitt spridda traderandet bland studenter av anteckningar från tidigare kursomgångar. Hela seminarie- och basgruppspedagogiken kortsluts av tillgången till dessa ”mallar”, vilket förstärks av tillgången till skärmar under seminarierna. Seminariekulturen påverkas menligt, på så sätt många studenter lockas in i en mentalitet av att kunna rabbla upp vad de tror vara ”rätta svar”. En annan utmaning är givetvis svårigheten att finna rätt svårighetsnivå. Seminarierna ska utmana och bjuda på visst motstånd, samtidigt som svårighetsgraden inte får tillåtas bli så hög att den verkar passiviserande. Spridningen i ambitionsnivå och förmåga i studentgruppen utgör ytterligare en utmaning. Det finns därtill en överhängande risk att fenomenet med traderade svar till seminarieuppgifterna (”mallarna”), driver fram svårare uppgifter för att på så sätt uppnå nämnda utmaning och motstånd vis-à-vis studenterna. Detta vore olyckligt, men frågan om åtgärder i form av t.ex. skärmförbud vid seminarierna (i likhet med vad som gäller vid flera law schools i USA och i Uppsala), ligger utanför vad som kan adresseras på en enskild obligatorisk kurs.”

En i sammanhanget relevant reflektion som också har bäring på användningen av AI: Vad som *uppfattas underlätta* eller effektivisera undervisningen och lärandeprocessen i stunden, är inte nödvändigtvis det som på lång sikt leder till bestående kunskaper och färdigheter – ibland kan det motsatta vara fallet.⁷

4.3 Examination och obligatorier

4.3.1 Förutsättningar

Examination och obligatoriska moment ska anges i kursplanen. Förutsättningarna för förändringar av examinationen och därmed kopplade utmaningar, behandlades redan under avsnitt 3.5.1 En student har rätt att under två år examineras enligt den kursplan som var gällande första gången studenten registrerades på kursen, innefattande vilka obligatoriska moment som måste genomföras. Enligt praxis som utbildats vid juridiska institutionen ska därtill de examinationsalternativ (tillåtna hjälpmedel vid examination) som framgått av kursbeskrivningen vid förstagångsregistreringen, gälla för studenten under påföljande två år, *om dessa är mer förmånliga än examinationsalternativen som anges i senare kursbeskrivningar*. Detta medför att förändringar i såväl kursplan som kursbeskrivning i dessa avseenden innebär en omfattande administration:

⁷ Pashler, H., McDaniel, M., Rohrer, D., & Bjork, R. (2009). Learning Styles: Concepts and Evidence. *Psychological Science in the Public Interest*, 9(3), 105–119, s. 117. Se även om lärtilar, avsnitt 3.13.2 vid not 5 ovan.

omregistrerade studenter måste hållas isär för att erbjuda rätt examinationsmoment och examinationsalternativ till rätt student. Detta tjänar till att motverka förändringar, eftersom den extra administration som förändringarna för med sig kommer att sluka tid från andra arbetsuppgifter. Därtill tar ändringar i kursplanen lång tid att genomföra; minst ett års framförhållning krävs för en ändring som ska genomföras. Att ändringar i kursplanen kräver god framförhållning är givetvis också av godo, eftersom det skapar viss stadga och motverkar alltför snabba förändringar. Huruvida de mer specifika anvisningarna för examinationen som anges i kursbeskrivningen är bindande i två år, framstår inte som lika självklart.

4.3.2 Resultat från dugga och tentamen

Ett inte oväsentligt (kvantitativt) mått på examinationen är betygsstatistiken. Denna måste givetvis tolkas med stor försiktighet, men kan ändå bidra till att förstå det komplexa sambandet mellan kursinnehåll, tolkning och tillämpning av kursens betygsgränser, i vilken utsträckning (förväntade) studieresultat har uppnåtts samt studenternas prestationer, – allt på aggregerad nivå.

Ordinarie tentamen 2025-04-08 (inkl. duggaresultat)

Betyg	Betygskala	Antal	Procent
U ^{*)}	0 – 21,5	24	13%
B	22 – 31,5	57	31%
Ba	32 – 99,5	81	45%
AB	40 –	21	11%
		Summa: 183	

*) Exkl. blankade

Omtentamen 2025-05-15(inkl. duggaresultat)

Betyg	Betygskala	Antal	Procent
U ^{*)}	0 – 21,5	27	51%
B	22 – 31,5	16	30%
Ba	32 – 99,5	7	13%
AB	40 –	3	6%
		Summa: 53	

*) Exkl. blankade

Detta ger följande totala fördelning av betygen VT 2025:

Betyg	Betygskala	Antal	Procent
U ^{*)}	0 – 21,5	51	22%
B	22 – 31,5	73	31%
Ba	32 – 99,5	88	37%
AB	40 –	24	10%
		Summa: 236	

*) Exkl. blankade

Jämförs utfallen med HT 2024, är den tydligaste skillnaden att andelen underkända och betyg på Ba-nivå är något högre. Trots att andelen underkända vid omtentamen var 51%, ligger andelen underkända för kursomgången som helhet på 22%, vilket är lägre än genomsnittet för andelen underkända efter pandemin (fr.o.m. HT 2022), som legat på 27%. Andelen AB ligger nära genomsnittet på 12% efter pandemin.

4.4 Kursens förbättringsområden (fråga 16)

4.4.1 Enkätsvaren

I fritextsvaren till fråga 16, "Vad föreslår du för förändringar?", är det huvudsakligen fyra aspekter som återkommer: Temat för en av frågorna vid ordinarie tentamen, duggan, strukturen på kursen och antalet obligatorier. Beträffande tentafrågan, avsåg denna skiljeförfarande. Några respondenter ger uttryck för uppfattningen att temat utgör en mindre, inte särskilt central del av kursen. Denna invändning har förekommit i svar till tidigare kursenkäter, men då i relation till tentafrågor om andra områden inom

processrätten. Några respondenter uttrycker att obligatorierna är för omfattande; andra att kursen behöver en tydligare struktur genom uppdelning i straff- respektive civilprocess eller genom en tydligare introduktion i början av kursen som ger överblick över ämnet. Någon respondent menar att rättegångsspelen kan ersättas med seminarier. En annan synpunkt som knyter an till kursens struktur, är att seminariernas längd bör anpassa till innehållet. Förutom kritiken mot en av frågorna på ordinarie tentamen, är merparten av de kritiska synpunkterna riktade mot duggan. Kritiken riktar sig främst mot att tentasvaren och tidigare frågor är sekretessbelagda. Utformningen av duggan har också gett upphov till kritik; någon respondent menar att den har karaktären av ”pussel”, en annan att duggan är ett ”turbaserat gissningsspel”, en tredje att ” svaren på frågorna inte har något med frågan att göra”.

4.4.2 *Analys, bedömning och förändringar till nästa kursomgång*

En återkommande kritik i kursvärderingarna har varit att kursen examineras ”med endast två tentafrågor”. Tentafrågorna är formulerade för att pröva flera av de förväntade studieresultaten. De täcker också inte sällan in flera delar av processrätten, även om frågorna kan ge sken av att bara behandla någon enskild del eller bara fokuserar på någon eller några få bestämmelser. För den som inte identifierar frågans vidd kan givetvis frågorna te sig snäva. Precis som flera av seminarieuppgifterna kan uppgiften (och en av svårigheterna) ligga i att identifiera delproblem eller delfrågor som scenariot eller frågan aktualiserar samt relevansbedöma dessa. Förmår man att se detta, står det också klart att två frågor mycket väl kan examinera de förmågor och kunskaper som anges i kursplanen. Det kan i sammanhanget nämnas att processrättskursen i Uppsala under lång tid har examinerats med två frågor. Huruvida en tentafråga kommer att formuleras som en helhet eller delas upp i flera (del)frågor är därtill många gånger ett utfall av vilken disposition av frågan som väljs. Eftersom kurslitteraturen utgör kursfordran, begränsas valet av huvudtema för en viss tentafråga inte till vad som förekommit vid seminarier. Givet omfattningen av kursen och processrätten som ämne, går det givetvis inte att med två tentafrågor att täcka in allt ”stoff” som behandlas i kurslitteraturen. Det är emellertid inte heller syftet med examination med tentamen. Dels syftar tentamen att examinera mer än bara ytlig kunskap om ”innehållet” i kurslitteraturen (vilket blir extra tydligt eftersom kurslitteraturen får medtas till tentamen), dels har tentamen såvitt avser ”stoffet” karaktären av stickprovskontroll. Vilka innehållsmässiga huvudtemata som frågorna aktualiserar blir därför mindre relevanta.

Obligatorierna kommer att kvarstå; det kan noteras att omfånget av rättegångsrapporten och kraven på närvaro vid rättegångsspelen drogs ner VT 2025 i förhållande till HT 2024. Kursledningen och lärarlaget utgår från att en kurs som ges på helfart innebär (minst) 40 timmars studier per vecka. Det innebär att studenterna förväntas vara tillgängliga helgfri måndag – fredag mellan kl. 08.00 och 17.00. Studierna ska därmed utgöra huvudsyssla och inte bisyssla till andra aktiviteter som arbete. Högre studier ska också vara utmanande, varför viss kritik mot svårighetsgrad och omfattning måste accepteras utan att förändringar nödvändigtvis måste genomföras. Kursvärderingar är inte kundundersökningar. Samtidigt måste givetvis rimliga förutsättningar ges för inläsning och förberedelser.

Det är dock en öppen fråga vilken arbetsinsats och studieteknik som krävs på en grundkurs på juristutbildningen. Vad som upplevs som krävande och stressande är inte absolut, utan står i relation till hur utbildningen i övrigt ser ut. Kursledningen skulle välkomna en bredare och mer frekvent dialog i dessa frågor över kurs- och ämnesgränserna, särskilt om detta kunde leda till samsyn och samordning.

Uppfattningen att kursen skulle bli mer överskådlig för studenterna och lättare att bemästra med lärare om den delades upp i en tvistemåls- och brottmålsdel återkommer med jämna mellanrum och i skilda sammanhang. Varken rättegångsbalken eller kurslitteraturen är uppdelad i tvistemål och brottmål, och det finns ett värde i att kunna se likheter och skillnader mellan måltyperna. Av den anledningen kommer måltyperna fortsatt att behandlas parallellt. Någon förändring är inte aktuell.

Som redan påpekats är det vanskligt att dra kvantitativa slutsatser utifrån ett statistiskt icke-representativt urval. Samtidigt skvallrar enkätsvaren om att det alltså utgör en utmaning att förklara syftet med duggan och dess upplägg. För det första avser duggan att ge incitament till noggranna seminarieförberedelser: Duggan examinerar endast de temata som seminarierna aktualiserar. Med detta sammanhänger givetvis ett allmänt incitament till att komma igång tidigt med studierna, inklusive arbetet att förstå seminarieuppgifterna, relevanta rättsfall och avsnitt i kurslitteraturen och rättsfall. Duggan är ägnad att motverka s.k. tentaplugg i slutet av kursen och att examinera grundläggande kunskaper och förståelse av processuella problem, och inte förmåga till kritisk analys vilket i första hand genom tentamen. Det nyssnämnda innebär inte att duggan bara är avsedd att testa studenternas förmåga att memorera utantillkunskaper; det som upplevs som ”pussel” är nog ett uttryck för att duggan också prövar genuin förståelse av processuella problem och institut och förmågan till processuellt tänkande, liksom förmågan att läsa och förstå lagtext. Om andra duggor på andra kurser testar

utantillkuns-kaper, hindrar detta inte att duggan i processrätt examinerar också annat. Kritiken mot duggan i dessa delar missar därför målet.

Sekretess kommer alltså att råda för duggornas frågor och svar. Detta sammanhänger med att duggan examinerar den tematik som behandlas vid seminarierna. Det finns en begränsad mängd variationer av de frågor som kan ställas som flervalfrågor på en dugga. En frågebank är därför under uppbyggnad för de standardiserade frågor som ställs. Det kan i sammanhanget noteras att den tittilldelning som ges för konstruktionen av duggan – 10 klocktimmar, inte på långa vägar motsvarar den faktiska tid som behöver läggas ner.

Kritiken med innebörden att introduktionen inte ger en tydlig ämnesöverblick och – i förlängningen – en orienteringskarta som kan vara till hjälp vid studierna är värd att beakta. Det finns anledning att revidera introduktionsföreläsningen och eventuellt komplettera denna med en inspelad ”studieanvisning” eller dylikt. Längden och omfånget av seminarierna är något som kontinuerligt justeras inför varje kursomgång. Ett problem kopplat till strukturen är rättegångsspelen. Dessa hålls nästan uteslutande i rättegångssalen och av ett fåtal lärare. Eftersom institutionen ålagt ämnet att ge rättegångsspel inom ramen för grundkursen, inklusive skriftliga moment, kan rättegångsspelet inte utan vidare tas bort. Samtidigt innebär momentet att de tyngre seminarierna mot slutet av seminarieriet inte kan glesas ut på det sätt som förmodligen vore optimalt för studenternas inläsning, i vart fall inte om seminarier, dugga och rättegångsspel skall hållas ihop och inte gå in i varandra. En annan utformning av rättegångsspelen skulle förmodligen bidra till en mer balanserad fördelning av studenternas insatser under kursen, och därmed gagna inläringen.

Bilaga

Processrätt VT25

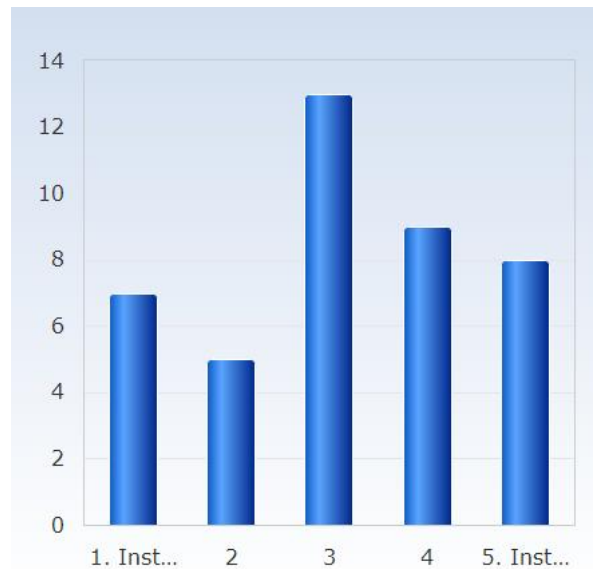
Antal respondenter: 289

Antal svar: 43

Svarsfrekvens: 14,88 %

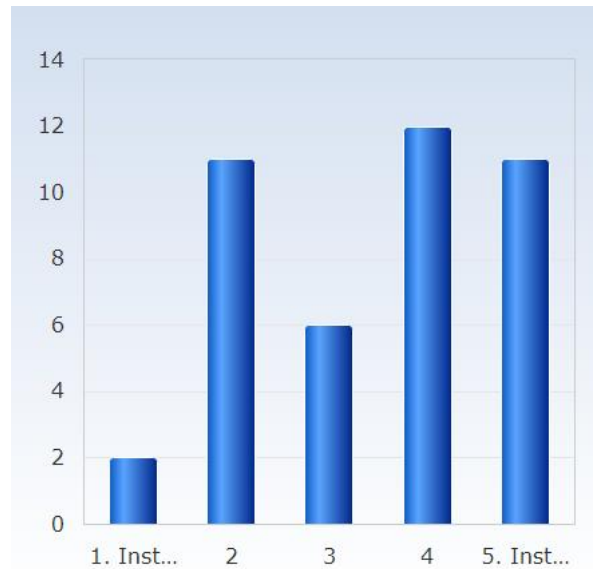
1. Överlag är jag nöjd med kursen.

Överlag är jag nöjd med kursen.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	7 (16,7%)
2	5 (11,9%)
3	13 (31,0%)
4	9 (21,4%)
5. Instämmer helt	8 (19,0%)
Summa	42 (100,0%)

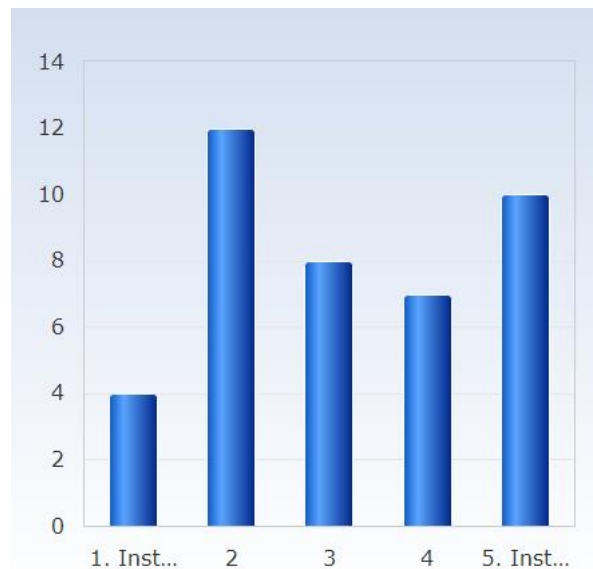
2. Kursens ämnesinnehåll var relevant för att jag skulle uppnå de förväntade studieresultaten.

Kursens ämnesinnehåll var relevant för att jag skulle uppnå de förväntade studieresultaten.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	2 (4,8%)
2	11 (26,2%)
3	6 (14,3%)
4	12 (28,6%)
5. Instämmer helt	11 (26,2%)
Summa	42 (100,0%)

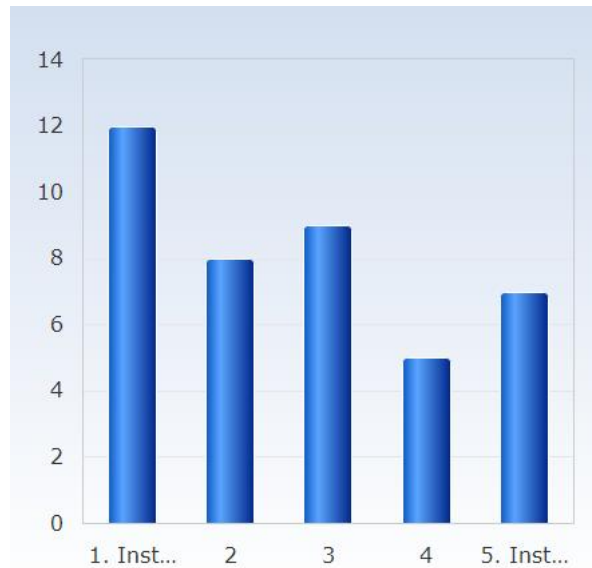
3. Undervisningen gav mig goda förutsättningar att uppnå de förväntade studieresultaten.

Undervisningen gav mig goda förutsättningar att uppnå de förväntade studieresultaten.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	4 (9,8%)
2	12 (29,3%)
3	8 (19,5%)
4	7 (17,1%)
5. Instämmer helt	10 (24,4%)
Summa	41 (100,0%)

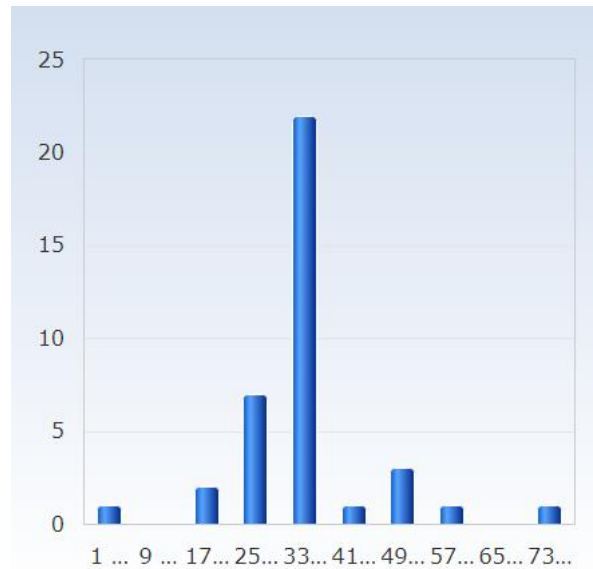
4. Examinationen/erna prövade hur väl jag uppnått de förväntade studieresultaten.

Examinationen/erna prövade hur väl jag uppnått de förväntade studieresultaten.	Antal svar
1. Instämmer inte alls	12 (29,3%)
2	8 (19,5%)
3	9 (22,0%)
4	5 (12,2%)
5. Instämmer helt	7 (17,1%)
Summa	41 (100,0%)

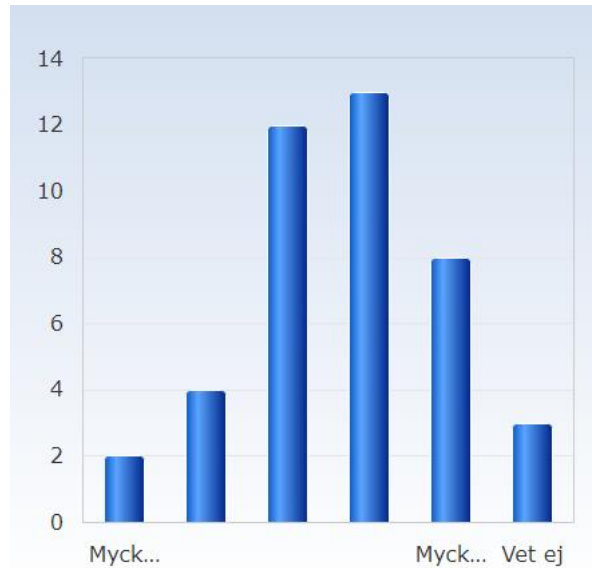
5. I genomsnitt har jag per vecka lagt ner ungefär följande antal timmar på kursen, sammanlagd tid inklusive självstudier.

I genomsnitt har jag per vecka lagt ner ungefär följande antal timmar på kursen, sammanlagd tid inklusive självstudier.	Antal svar
1 - 8	1 (2,6%)
9 - 16	0 (0,0%)
17 - 24	2 (5,3%)
25 - 32	7 (18,4%)
33 - 40	22 (57,9%)
41 - 48	1 (2,6%)
49 - 56	3 (7,9%)
57 - 64	1 (2,6%)
65 - 72	0 (0,0%)
73 - 80	1 (2,6%)
Summa	38 (100,0%)

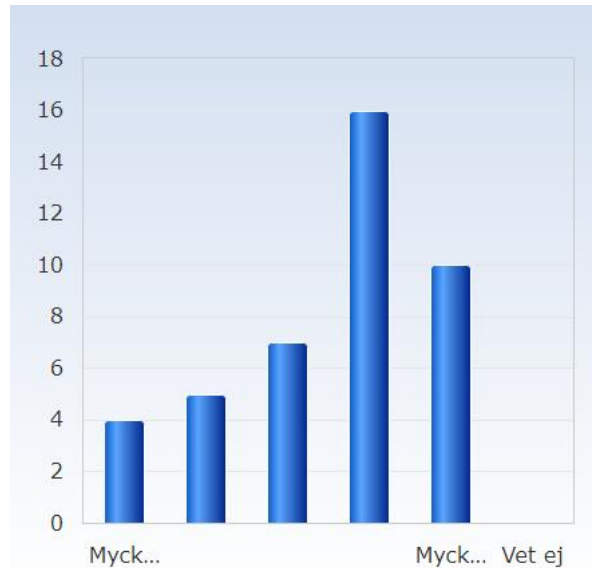
6. Vad tyckte du om föreläsningarna?

Vad tyckte du om föreläsningarna?	Antal svar
Mycket dåliga	2 (4,8%)
	4 (9,5%)
	12 (28,6%)
	13 (31,0%)
Mycket bra	8 (19,0%)
Vet ej	3 (7,1%)
Summa	42 (100,0%)

7. Vad tyckte du om seminarierna?

Vad tyckte du om seminarier-na?	Antal svar
Mycket dåliga	4 (9,5%)
	5 (11,9%)
	7 (16,7%)
	16 (38,1%)
Mycket bra	10 (23,8%)
Vet ej	0 (0,0%)
Summa	42 (100,0%)

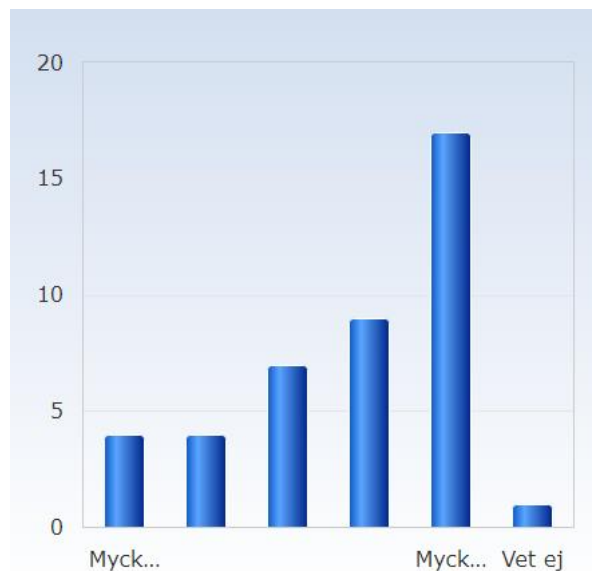
8. Vad tyckte du om rättegångsspelet?

Vad tyckte du om rättegångsspelet?	Antal svar
Mycket dåligt	2 (4,8%)
	2 (4,8%)
	4 (9,5%)
	11 (26,2%)
Mycket bra	23 (54,8%)
Vet ej	0 (0,0%)
Summa	42 (100,0%)

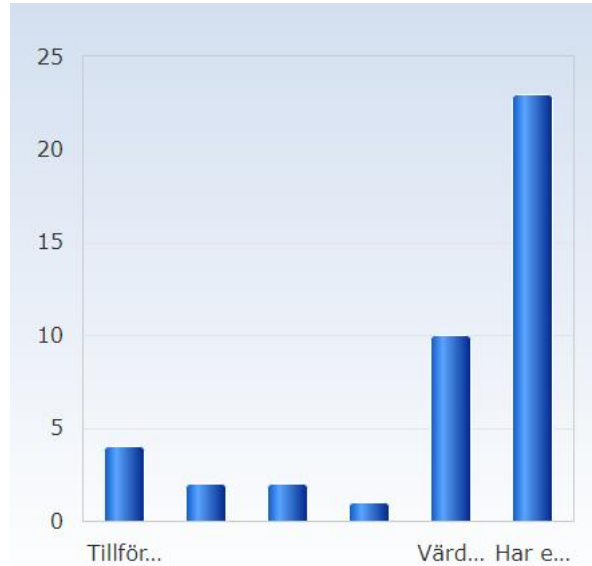
9. Vad tyckte du om rättegångsbesöket och rättegångsrapporten?

Vad tyckte du om rättegångsbesöket och rättegångsrapporten?	Antal svar
Mycket dåligt	4 (9,5%)
	4 (9,5%)
	7 (16,7%)
	9 (21,4%)
Mycket bra	17 (40,5%)
Vet ej	1 (2,4%)
Summa	42 (100,0%)

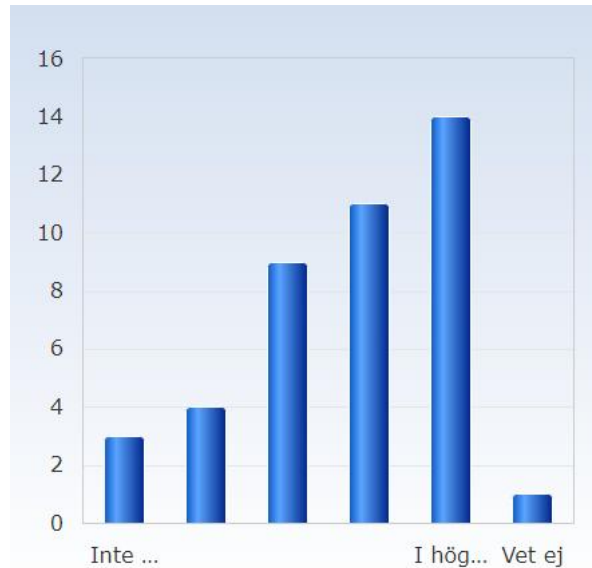
10. Vad tyckte du om processrättskliniken?

Vad tyckte du om processrättskliniken?	Antal svar
Tillför inget på kursen	4 (9,5%)
	2 (4,8%)
	2 (4,8%)
	1 (2,4%)
Värdefullt inslag på kursen	10 (23,8%)
Har ej besökt processrättskliniken	23 (54,8%)
Summa	42 (100,0%)

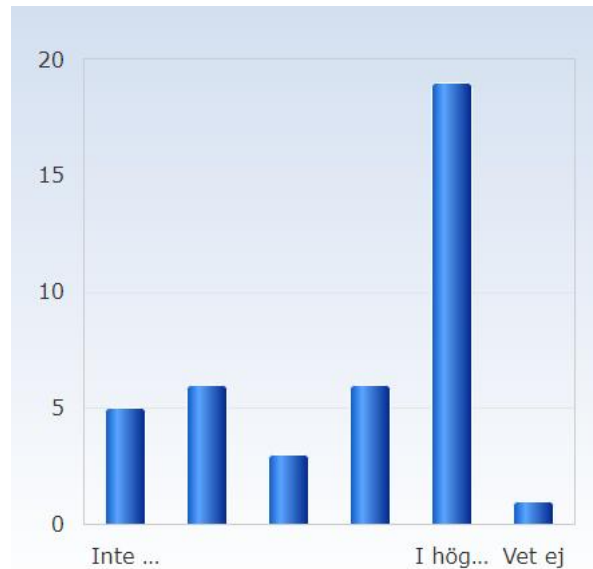
11. Vilken användning har du haft av kurslitteraturen?

Vilken användning har du haft av kurslitteraturen?	Antal svar
Inte alls	3 (7,1%)
	4 (9,5%)
	9 (21,4%)
	11 (26,2%)
I hög utställning	14 (33,3%)
Vet ej	1 (2,4%)
Summa	42 (100,0%)

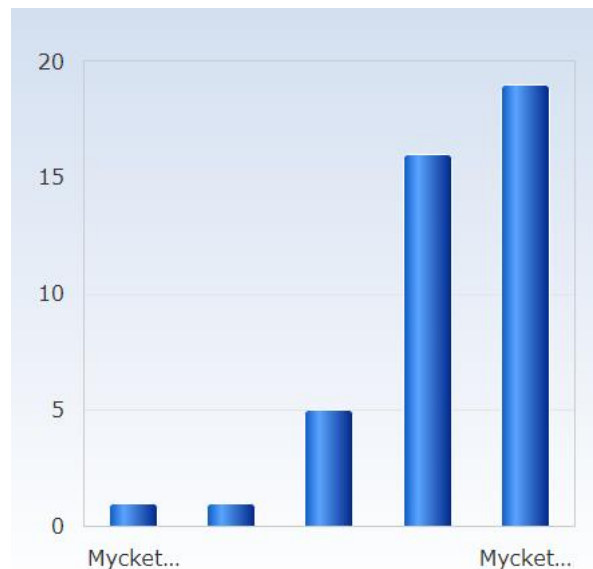
12. Anser du att basgruppsarbetet har bidragit till ditt lärande på positiva sätt?

Anser du att basgruppsarbetet har bidragit till ditt lärande på positiva sätt?	Antal svar
Inte alls	5 (12,5%)
	6 (15,0%)
	3 (7,5%)
	6 (15,0%)
I hög utsträckning	19 (47,5%)
Vet ej	1 (2,5%)
Summa	40 (100,0%)

13. Hur förhåller sig kursens svårighetsgrad till tidigare kurser du har läst på juristprogrammet?

Hur förhåller sig kursens svårighetsgrad till tidigare kurser du har läst på juristprogrammet?	Antal svar
Mycket enklare	1 (2,4%)
	1 (2,4%)
	5 (11,9%)
	16 (38,1%)
Mycket svårare	19 (45,2%)
Summa	42 (100,0%)

14. Skiljer sig kursens undervisningsupplägg från de kurser du tidigare har läst på juristprogrammet?

Skiljer sig kursens undervisningsupplägg från de kurser du tidigare har läst på juristprogrammet?	Antal svar
Avviker inte alls	2 (4,8%)
	7 (16,7%)
	14 (33,3%)
	12 (28,6%)
Avviker i hög utsträckning	7 (16,7%)
Summa	42 (100,0%)

